

KULTUREN

Kv Svartbröder 9:25

fornlämning nr 73, Lunds stad

Lunds kommun, Skåne

Arkeologisk förundersökning 2014

KULTURMILJÖRAPPORT 2014:35

NICKLAS KRONROTH

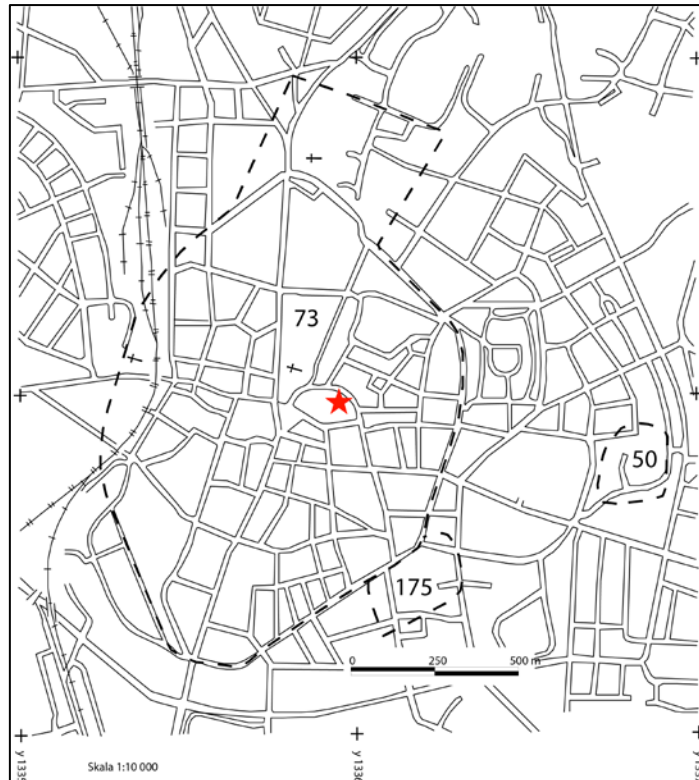
KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Inledning	3
Fornlämningsmiljö	4
Äldre tomt- och ägostruktur	5
Tidigare arkeologiska iakttagelser.....	6
Genomförande och resultat.....	6
Administrativa och tekniska uppgifter	7
Referenser.....	8
Bilagor	9

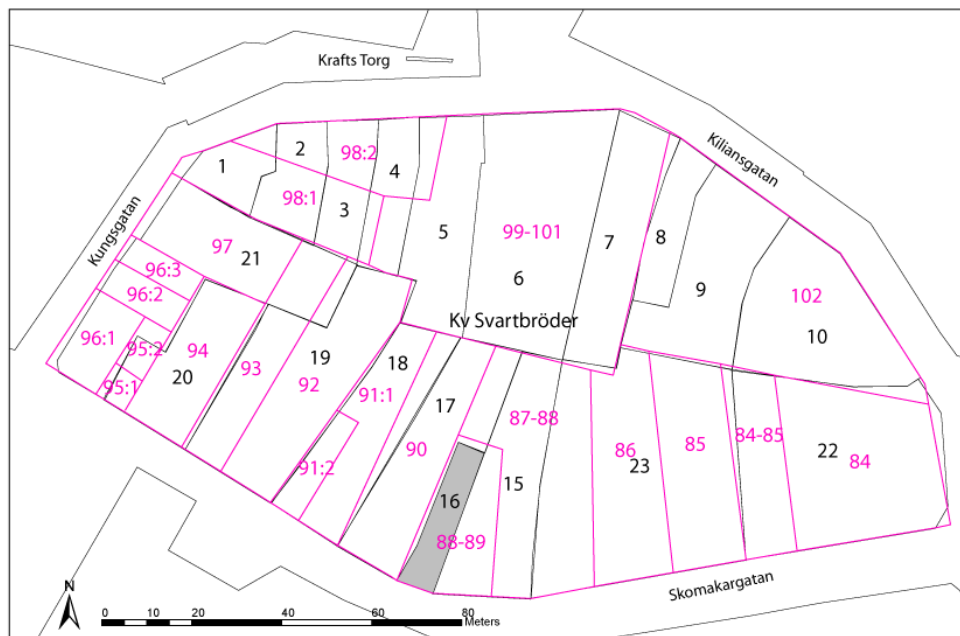

Figur 1. Lunds medeltida stadsområde, fornlämning 73, med platsen för undersökningen markerad med röd stjärna.

Inledning

I samband med att el- och fiberledning lades ned i kv Svartbröder 9:25 utfördes en arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst dnr: 431-23750-2014). Fornlämningen berördes inte av markingreppet. Det påträffades en porslinskärva i plan i den södra delen som kan dateras till 1800-talet och framåt. Skärvan framkom i det kraftiga matjordslagret som ackumulerats över tid på platsen.

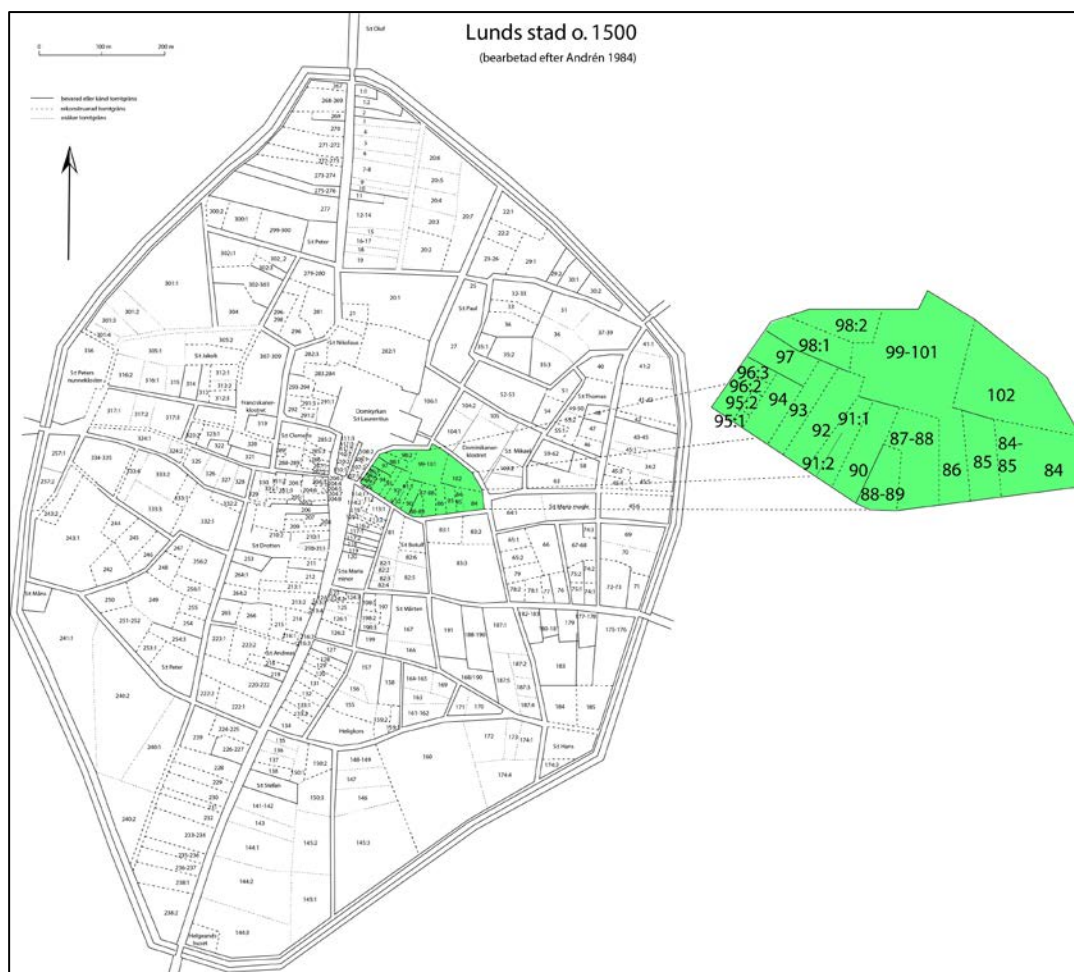

Figur 2: Dagens fastighetskarta i svart lagd ovanpå Andréns tomtrekonstruktion från Lund omkring år 1500 (1984), markerad med rosa. Den aktuella tomten, nr 9 (102 enligt André) ligger i den nordöstra delen av kvarteret.

Fornlämningssmiljö

Kvarteret Svartbröder är beläget centralt i Lunds stadskärna, strax sydöst om domkyrkan. Få arkeologiska undersökningar och iakttagelser har gjorts i kvarteret. Dock har undersökningar i kvarterets östra del bekräftat att området varit bebyggt under tidigt 1000-tal. De omgivande gatorna kan alla föras tillbaka till medeltid och kvarterets form kan därmed antas vara ursprunglig (Bevaringskommittén 1983 s 167).

Kvarterets namn har uppkommit på grund av en missuppfattning, då Svartbrödraklostret som kvarteret är uppkallat efter låg i grannkvarteret Sankt Mikael (Bevaringskommittén 1983, s 167). Kvarteret har länge varit intensivt nyttjat och från 1500-talet finns det uppgifter om bebyggelse på alla då existerande tomter, med både kyrkliga tjänstemän och hantverkare som ett påtagligt inslag. Vid 1800-talets början var kvarteret tätt bebyggt (Bevaringskommittén 1983, s 167).

Figur 3. Lunds stad. Tomt- och kvartersindelning o. 1500. Kvarteret Svartbröder markerat med grönt, samt uppförstorat utdrag av kv Svartbröder till höger i figuren. Karta bearbetad efter Andrén 1984.

Äldre tomt- och ägostruktur

De tidigaste källorna som kan knytas till tomt nr 102 (figur 3) är från 1600-talet och omtalar att på tomten fanns ett kanikresidens, tillhörande domkapitlet. Nedan har gjorts en sammanställning av de äldre uppgifter om tomten som bygger på Anders Andrén's tomtrekonstruktion utifrån förhållanden ca år 1500. (Andrén 1984).

Tomt 102 Kanikresidens (Domkapitlet – okänt mensalgods)

År 1603 nämns som (landsdomaren på Själland) Anders Dresselbergs residens

År 1618 nämns som (landsdomaren på Själland) Anders Dresselbergs residens

År 1662 nämns som (kaniken och latindiktaren) Willich (Westhoffs) residens

År 1662 köptes av apotekaren Paul Ernman från domkapitlet.

År 1663 nämns som (apotekaren) Paul Ernman's gård, vilken tidigare var Anders Dresselbergs.

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Få omfattande arkeologiska undersökningar har utförts i kv Svartbröder. I den sydvästra delen av kvarteret, från kv Svartbröder 20 finns uppgifter om en kulturlagermäktighet på upp till 5,00 m. Från kv Svartbröder 18 påträffades en stavverksbrunn och välbevarade trä- läder- och tygföremål vid en undersökning år 1960. De mest omfattande undersökningarna i kv Svartbröder har genomförts i kvarterets sydöstra del, kv Svartbröder 22, under åren 1946 och 1971-72. Bland annat har flera huskroppar och brunnar från senmedeltiden undersökts (Kulturens LA-arkiv).

Genomförande och resultat

Med anledning av att el- och fiberledning lades ned i kv Svartbröder 9:25, Lund utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Ett ca 28,00 m långt schakt grävdes utmed fastighetens västra sida och fortsatte sedan norrut till Kiliansgatan. Schaktet grävdes till ett djup av ca 0,50 m (figur 4).

I den norra delen av schaktbegränsningen, schaktades det i ett äldre fjärrvärmeschakt varpå massorna bestod av grå grus och makadam. I den södra delen schaktades invid fastigheten, i vad som tolkats som fyllningslagret till fastighetens frischakt. Det framkom inga medeltida kulturlager i sträckningen. En porslinskärva från ca 1800-talet och framåt, framkom docki plan. Den östra sektionen var störd efter frischaktet till huset medan ett ca 0,5 m kraftigt matjordslager påträffades i den västra sektionen. Matjordslagret har ackumulerats över tid på platsen från ca1800-talet och framåt.

Administrativa och tekniska uppgifter

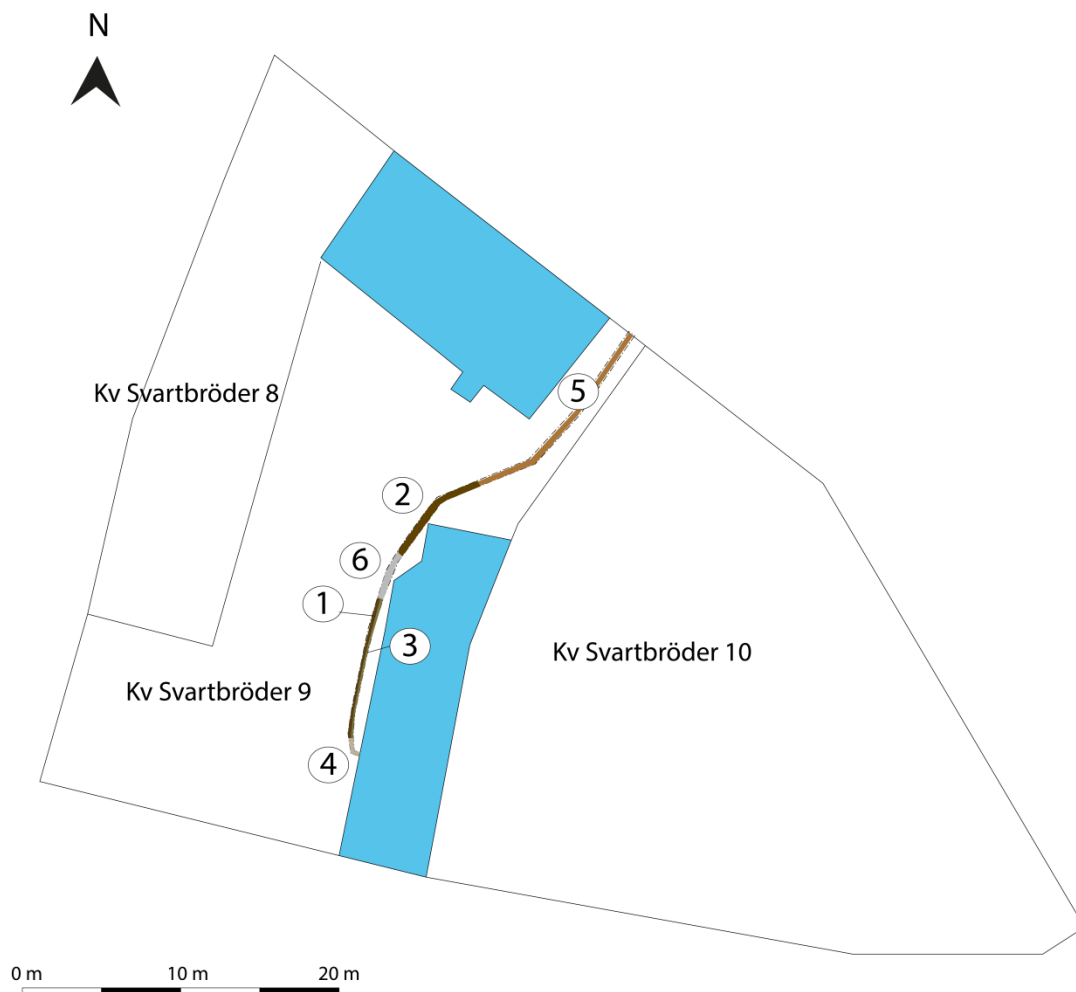
Länsstyrelsens beslut, dnr	431-23750-2014	Fornlämning nr/art	RAÄ 73:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1298
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Kv Svartbröder 9:25
Typ av exploatering	El- och fiberledning		
Uppdragsgivare	Dario Kritz		
Typ av undersökning	FU		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Nicklas Kronroth		
Övrig personal	-		
Fältarbetstid	2014-09-19—2014-09-22		
Fälttid			
Arkeolog	3 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	18 m ²		
Kubik	10 m ³		
Schaktmeter	-		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	3 x 700SEK=2100 SEK		
Rapport	4 x 700SEK=2800 SEK		
Analys	-		
Övrigt	-		
Summa:	4900 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Övrigt	-		
Summa	-		
Summa, faktisk	4900 SEK		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	Inga fynd tillvaratogs		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	1 planritning i skala 1:100, 2 sektionsritningar i skala 1:20		
Foto			
Analys	-		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

Andrén, A. 1984. Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. RAÄ & SHM rapport. Medeltidsstaden 56. Stockholm.

Bevaringskommittén. 1983. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram. Krafts Rote. Lund.

Bilagor

Figur 4. Planritning över undersökningsschaktet på kv Svartbröder 9.

1. Brun humös lera med inslag av finkornig sand som var fet, torr och kompakt. Matjordslager som ackumulerats över tid från 1800-talet och framåt. Enstaka tegelkross, djurben, lerfläckar var närvarande. Sand hade varvats ned i jordförbättrande syfte. Fynd av porslin framkom i plan. Matjordslagret var ca 0,60 m kraftigt.
2. Brun humös lera som var finkornigt, fett, torrt och luckert. Matjordslager, se 1, som var ca 0,55 m kraftigt.
3. Brunrå lerig humus som var finkornigt, magert, torrt och kompakt. Omrörd jord som tolkas som återfyllningsmassor efter frischaktet till huset, öster om schaktet. Sentida.
4. Grå sand, bärlager efter rörnedläggning.
5. Gråbrun sand och grus, bärlager efter rörnedläggning.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2014

- 2014:1 S:t Botulf 14, Lund. Antikvarisk rapport 2013-2014. Carita Eskeröd.
2014:2 S:t Peter 28, Lund, Ekska huset. Antikvarisk medverkan 2013. Carita Eskeröd.
2014:3 Innerstaden 2:1 – Västra Mårtensgatan. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:4 Kv Paradis 51, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:5 Innerstaden 2:1 – Västergatan, Trelleborg. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:6 Innerstaden 2:1 – Stora Södergatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:7 Lusthuset på Spydebergs Prästgård, Norge. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
2014:8 Kv Ängen 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson.
2014:9 Kv Gärdet 10, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Nicklas Kronroth.
2014:10 Kv Apotekaren 11 (fd 8), Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson.
2014:11 Kv Gatehusen 3, Östra Torn. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson.
2014:12 Kv Toppen 1 och 2, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Johan Wallin.
2014:13 Trädgården på Ner-Killingberg, Norge. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.
2014:14 Kv Kulturen 24, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
2014:15 Kv Paradis 61, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson och Nicklas Kronroth.
2014:16 Statarhus vid Korsbäcksgården, Östra Odarslöv, Lund. Byggnads- och trädgårdsdokumentation. Aja Guldåker och Carita Melchert.
2014:17 Kv Paradis 61, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.
2014:18 Glädjen 15, Lund. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:19 Kv Kulturen 24, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.
2014:20 Borgeby 23:6, Lomma kommun. Borgeby slott porttornet. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:21 Kv Svaneluckykan 2, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson.
2014:22 Kv Katedralskolan 8, Lund. Karl XII huset. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:23 Mölle 15:2, Mölle stationshus, Höganäs kommun. Byggnadsminnesutredning 2014. Henrik Borg och Carita Melchert.
2014:24 Lunds medeltida stad, Lund C - ESS. Geoteknisk undersökning 2014. Aja Guldåker.
2014:25 Kv Döbeln 2 och 3, Lund. Arkeologisk förundersökning 2013. Gertie Ericsson/Nicklas Kronroth.
2014:26 Flyinge 22:40, Flyinge kungsgård, Lunds kommun. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:27 Västra Odarslöv 8:1 – Odarslövs kyrkogård, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Nicklas Kronroth.
2014:28 Igelösa 26:1 – Igelösa Kyrkogård, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Nicklas Kronroth.
2014:29 Borgeby 23:6, Lomma kommun. Borgeby slott porttornet. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2014:30 Kv Kulturen 24, Lunds kommun. Herrehuset. Antikvarisk medverkan 2012. Carita Melchert.
2014:31 Kv Repslagaren 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Gertie Ericsson.
2014:32 Klörups häradshäkte, Klörup 3:3, Trelleborgs kommun. Antikvarisk medverkan 2014. Henrik Borg.
2014:33 Kv Botanicum 15, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
2014:34 Kv Thomander 5, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Nicklas Kronroth.
2014:35 Kv Svartbröder 9:25, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Nicklas Kronroth.